

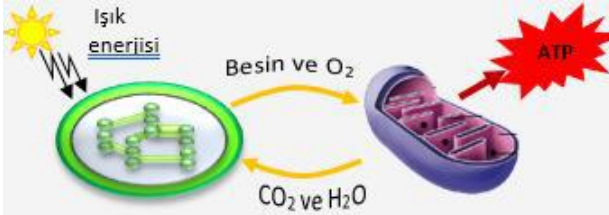
OKSİJENLİ SOLUNUM FOTOSENTEZ İLİŞKİSİ, SOLUNUM KATSAYISI

Oksijenli solunum ve Fotosentez

-Canlı organizmalardaki bütün biyokimyasal olaylar için enerji gereklidir. Enerjinin kaynağı vücudumuza aldığımız besinlerdir. Besinlerin yapısında bulunan enerjinin kaynağı ise güneş enerjisidir. www.biyolojiportali.com

-Fotosentetik canlılar, güneş enerjisi yardımı ile yaşamın devamı için gerekli enerjiyi besinlerin yapısında depo ederler. Fotosentez ve solunum tepkimeleri arasında birbirlerini tamamlayıcı dögüsel bir ilişki bulunmaktadır. Oksijenli solunum tepkimelerinin son ürünü olan su ve CO₂ fotosentezin hammaddesidir. Fotosentezde oluşan besin ve oksijen de solunumun hammaddesidir. www.biyolojiportali.com

-Bitkiler gündüz hem fotosentez hem de solunum yapar. Gece doğal ortamlarda fotosentez durur, solunum devam eder. Yani ortama CO₂ verirler. Bunun için yatak odalarında fazla bitki bulundurmamak doğru değildir.

Şekil: Mitokondri ve kloroplast arasındaki ilişki ÖNEMLİ!!

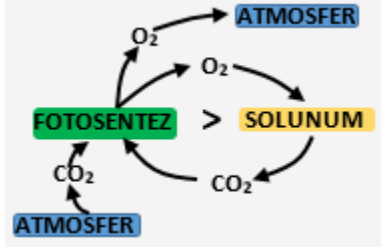
Solunum-Fotosentez hızları arasındaki ilişki

1. Fotosentez hızı > Solunum hızı olursa; (Normal şartlar altında gündüz)

-Solunumda üretilen CO₂ atmosfere verilmez, tekrar fotosentezde kullanılır. Ancak CO₂ yeterli gelmediği için atmosferden CO₂ alınır.

-Fotosentezde üretilen O₂'nin bir kısmı O₂'li solunumda tüketilir, O₂'nin büyük bir kısmı atmosfere verilir.

-Fotosentezde üretilen besinin bir kısmı solunumda tüketilir, geriye kalan besin yapıya katılır ve depo edilir. Bundan dolayı bitkide ağırlık artışı olur.

Şekil: Fotosentez hızı > Solunum hızı olursa;

2. Fotosentez hızı = Solunum hızı olursa;

-Solunumda üretilen CO₂ atmosfere verilmez, atmosferden de CO₂ alınmaz.

-Fotosentezde üretilen O₂ atmosfere verilmez, atmosferden de O₂ alınmaz.

-Bitkide ağırlığın değişmesi beklenmez.

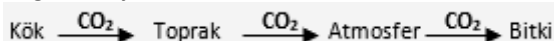
3. Fotosentez hızı < Solunum hızı şeklinde olursa;

-Solunumda üretilen CO₂ fotosentez için fazla gelir, bir kısmı da atmosfere verilir. Fotosentezde üretilen O₂ yeterli gelmez, atmosferden O₂ alınır. Ağırlık azalmaya başlar.

Bitkinin köklerinde üretilen CO₂'nin durumu:

-Bildiğiniz gibi kök hücrelerinde fotosentez gerçekleşmez. Köklerde üretilen CO₂ gece ve gündüz sürekli atmosfere verilir.

-Köklerde üretilen CO₂'nin fotosentezde kullanılabilmesi için izlenmesi gereken yol:

Tohumdaki durum

-Kuru tohum canlıdır, ancak kabuktan dolayı atmosferden O₂ alamaz. Bu nedenle de etil alkol fermantasyonu yapar.

-Çimlenme sürecindeki tohum oksijenli solunum yapar.

-Tohumlarda çimlenme tamamlanmaya kadar fotosentez yapılmadığı için kuru ağırlık azalır.

-Çimlenmiş tohum hem oksijenli solunum hem de fotosentez yapar.

-Çimlenme tamamlandıktan sonra fotosentez yapılmaya başlandığı için kuru ağırlık artar.

-Gece ve gündüz fotosentez durumunu grafikte ifade edelim

-Gece ve gündüz solunum durumunu grafikte ifade edelim

SOLUNUM KAT SAYISI (SK)

-Oksijenli solunumda üretilen CO₂ miktarının tüketilen O₂ miktarına **solunum katsayısı** denir.

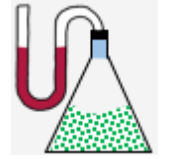
$$\text{Solunum Katsayısı: } \frac{\text{CO}_2}{\text{O}_2}$$

-Solunum katsayısı oksijenli solunumda kullanılan substrat çeşidine bağlı olarak değişebilir. Buna göre;

1. Karbonhidrat içeriği yüksek buğday, bezelye vb tohumların çimlenmesi sırasında O₂'li solunumda bunların monomerleri kullanıldığında üretilen CO₂ ile tüketilen O₂ miktarları eşit olduğunda deney düzeneğinde basınç değişmediğinden dolayı renkli sıvı dengede kalır.

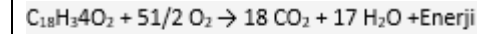

$$\text{Solunum Katsayısı: } \frac{6\text{CO}_2}{6\text{O}_2} = 1$$

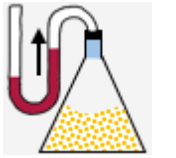

SK=1

2. Yağ içeriği yüksek olan ayçiçeği tohumunun çimlenmesi sırasında O₂'li solunumda yağlar substrat olarak kullanıldığında da tüketilen O₂ miktarı, üretilen CO₂ miktarından fazla olduğu için kabin iç basıncı azalacak ve renkli sıvı borunun kaba bağlı kolunda yükselecektir.

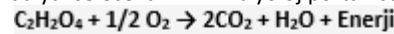

$$\text{Solunum Katsayısı: } \frac{18\text{CO}_2}{25,5\text{O}_2} = 0,7$$

SK < 1

3. Nohut fasulye gibi protein içeriği yüksek tohumların çimlenmesi sırasında veya organik asitler O₂'li solunum sırasında substrat olarak kullanıldığında üretilen CO₂ miktarı tüketilen O₂ miktarından fazla olduğu için kabin iç basıncı artacak bunun sonucunda renkli sıvı seviyesi kaba bağlı kolunda düşerken diğer kolda yükselecektir. www.biyolojiportali.com

$$\text{Solunum Katsayısı: } \frac{2\text{CO}_2}{0,5\text{O}_2} = 4$$

SK > 1

NOT: Enerji kaynağı olarak ilk önce karbonhidrat, sonra yağ, en son proteinlerin monomerleri kullanılır. Çünkü insanda protein deposu yoktur. Protein yapım olaylarında kullanılır. Fazlası ise glikojen ve yağa dönüştürülerek depolanır.